

δήμος Χαλανδρίου

**διαχείριση
αστικών χώρων πρασίνου**
σχέδιο στρατηγικής

Μάιος 2008

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την
κοινοτική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής
Ένωσης INTERREG IIIB-CADSES

περιεχόμενα

1. εισαγωγή	02
2. ανασκόπηση	04
3. γενικό πλαίσιο.....	07
4. τι είναι η πράσινη στρατηγική	12
5. τι θα περιέχει το κείμενο της στρατηγικής	18
6. πράσινο προφίλ & προσδιορισμός τοπικών αναγκών	22
7. όραμα και στόχοι	26
8. επιδιώξεις και σχέδιο δράσης	30
9. καθορισμός κριτηρίων	37
10. συμπεράσματα	39
ερωτηματολόγιο	42

1. εισαγωγή

Στο κείμενο αυτό καθορίζεται το περίγραμμα και οι στόχοι της στρατηγικής για τους χώρους πρασίνου του Δήμου Χαλανδρίου. Περιγράφονται συνοπτικά μερικές βασικές αρχές και επιχειρείται η διατύπωση ενός πρώτου σχεδίου στρατηγικής.

Η ευκαιρία για την εκκίνηση της διαδικασίας κατάστρωσης αυτής της στρατηγικής δόθηκε μέσα από το πρόγραμμα GREENKEYS, ένα πρόγραμμα της πρωτοβουλίας INTERREG IIIB CADSES στο οποίο ο Δήμος μας είναι εταίρος.

Η προτεινόμενη στρατηγική είναι η απόκριση του δημοτικού συμβουλίου στις προκλήσεις που τέθηκαν από το πρόγραμμα αυτό καθώς και από την ύπαρξη του μοναδικού φυσικού αποθέματος της Ρεματιάς Χαλανδρίου αναφορικά με τη διαχείριση και τη συντήρηση των αστικών χώρων πρασίνου.

Κύριος στόχος της στρατηγικής των χώρων πρασίνου είναι η απόκτηση ενός εργαλείου για την εφαρμογή του οράματος του Δήμου σχετικά με τους χώρους πρασίνου της πόλης.

2. ανασκόπηση

Η παρούσα στρατηγική για τους χώρους πρασίνου αποτελεί την έκφραση της αλλαγής της νοοτροπίας και της πολιτικής της διοίκησης του Δήμου με στόχο τη δημιουργία μιας βιώσιμης πόλης.

Για να είναι μια πόλη 'βιώσιμη', το περιβάλλον, η οικονομία και η κοινωνία πρέπει να έρθουν σε ισορροπία και κυρίως να διατηρηθούν σε αυτή την ισορροπία.

Η διαδικασία απορρέει από την ίδια την ετυμολογία του όρου βιωσιμότητα:

'Βιωσιμότητα είναι το χαρακτηριστικό μιας διαδικασίας ή κατάστασης το οποίο μπορεί να διατηρηθεί σε ένα ορισμένο επίπεδο επ' αόριστον.'*

Η βιωσιμότητα είναι κοινή ευθύνη. Για να διατηρηθεί το χαρακτηριστικό στο διηνεκές απαιτείται συνεργασία μεταξύ των διαφόρων επιπέδων, οργανισμών και εμπλεκομένων μερών.

**Urban21 Conference, Berlin, July 2000.*

Στο επίπεδο της πόλης, ο όρος βιωσιμότητα θα μπορούσε να μεταφραστεί και ως 'ευχαριστημένος και χαρούμενος πολίτης', ή για να δώσουμε έναν πιο επιστημονικό όρο:

**'Βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη
συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών, πολιτιστικών,
πολιτικών, θεσμικών, κοινωνικών και οικονομικών
παραγόντων χωρίς να προκαλείται οποιαδήποτε
επιβάρυνση για τις μελλοντικές γενεές.'**

Στο πλαίσιο αυτό, η πόλη έχει να απαντήσει στα περισσότερα αν όχι σε όλα τα θέματα που αφορούν το περιβάλλον. Ο ολοκληρωμένος περιβαλλοντικός σχεδιασμός που θα λαμβάνει υπόψη του όλους τους παραπάνω παράγοντες είναι μονόδρομος προς τη δημιουργία μιας βιώσιμης πόλης.

Θέματα όπως η διαχείριση των απορριμμάτων, η ανακύκλωση, οι χρήσεις γης, η διαχείριση των υδάτινων πόρων, κλπ δεν μπορούν να απαντηθούν χωρίς να εξεταστούν ταυτόχρονα οι επιδράσεις τους στην κοινωνία και την οικονομία.

Κύρια έκφραση του φυσικού περιβάλλοντος στον αστικό ιστό αποτελούν οι χώροι πρασίνου του. Είναι, λοιπόν, περισσότερο από προφανής η σημασία της σωστής διαχείρισής τους ειδικά σε μια πόλη όπως το Χαλάνδρι που φέρει όλα τα προβλήματα μιας σύγχρονης μεσογειακής πόλης.

Για να επιτευχθεί γρηγορότερα και αποτελεσματικότερα ο σκοπός αυτός, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο λειτουργίας ώστε να βελτιστοποιηθεί αντίστοιχα και η απόδοση των υπηρεσιών προς την κατεύθυνση αυτή. Εκτός από τις υπηρεσίες του Δήμου, ωστόσο, θα πρέπει απαραίτητα και οι πολίτες να έχουν άμεση εμπλοκή στη διαδικασία αυτή και να μοιραστούν τις ευθύνες της προσπάθειας και στη συνέχεια τα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν από αυτή.

Το πλαίσιο αυτό μπορεί μόνο να έχει τη μορφή μια στρατηγικής για τους χώρους πρασίνου.

3. γενικό πλαίσιο

Η δημιουργία ενός κειμένου εργασίας όπως είναι μια στρατηγική για τους χώρους πρασίνου, δεν μπορεί να εξεταστεί ή να επεξεργαστεί έξω από το πολιτικό και φυσικό του πλαίσιο.

Ο δήμος, οι χώροι πρασίνου του και επομένως και αυτή η στρατηγική μπορούν να θεωρηθούν και είναι εξάλλου συστήματα δυναμικά που αλληλεπιδρούν συνεχώς με το περιβάλλον τους (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό ή φυσικό) και αναμορφώνονται με βάση τις επικρατούσες συνθήκες.

Για τους λόγους αυτούς τόσο το πολιτικό, περιφερειακό και τοπικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η στρατηγική πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ώστε να είναι δυνατή η πρόβλεψη και αποφυγή πιθανών εμποδίων.

α. Πολιτικό πλαίσιο

Ο όρος 'στρατηγική' μόλις πρόσφατα έχει κάνει την εμφάνισή του στο ελληνικό status quo. Επιπλέον, θέμα δημιουργία 'στρατηγικής χώρων πρασίνου' δεν έχει θιχτεί ποτέ ειδικά σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

Σποραδικές ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις ασχολήθηκαν με

με το θέμα ωστόσο καμία προσπάθεια εφαρμογής μιας τέτοιας στρατηγικής δεν έχει καταγραφεί ως τώρα. Η διαχείριση των χώρων πρασίνου βασιζόταν και ακόμη βασίζεται στην καλή θέληση μιας σειράς δημοσίων υπηρεσιών όπως το ΥΠΕΧΩΔΕ, η περιφέρεια, η νομαρχία, οι δήμοι, κλπ. Σε ένα ποσοστό, αυτό οφείλεται στην αλληλοεπικάλυψη νομοθεσίας και αρμόδιων υπηρεσιών και κατά ένα άλλο στην έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης αποκλειστικά για το σκοπό αυτό.

Μέχρι τώρα, ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης περιοριζόταν σε στοιχειώδεις παρεμβάσεις ανάπλασης και φτωχά σχέδια συντήρησης. Γι' αυτό και η γενική εικόνα των χώρων πρασίνου παρουσιάζει ανάλογη όψη.

Η μόνη επίσημη δεσμευτική νομοθεσία, σε τοπικό επίπεδο, είναι το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο. Θέτει, ωστόσο, μόνο μερικούς βασικούς κανόνες όπως, για παράδειγμα, η ποσόστωση των χώρων πρασίνου επί της συνολικής επιφάνειας. Δεν υπάρχει ούτε μία αναφορά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των χώρων πρασίνου ούτε τίγεται πουθενά το θέμα της διαχείρισής τους.

β. Περιφερειακό και τοπικό πλαίσιο

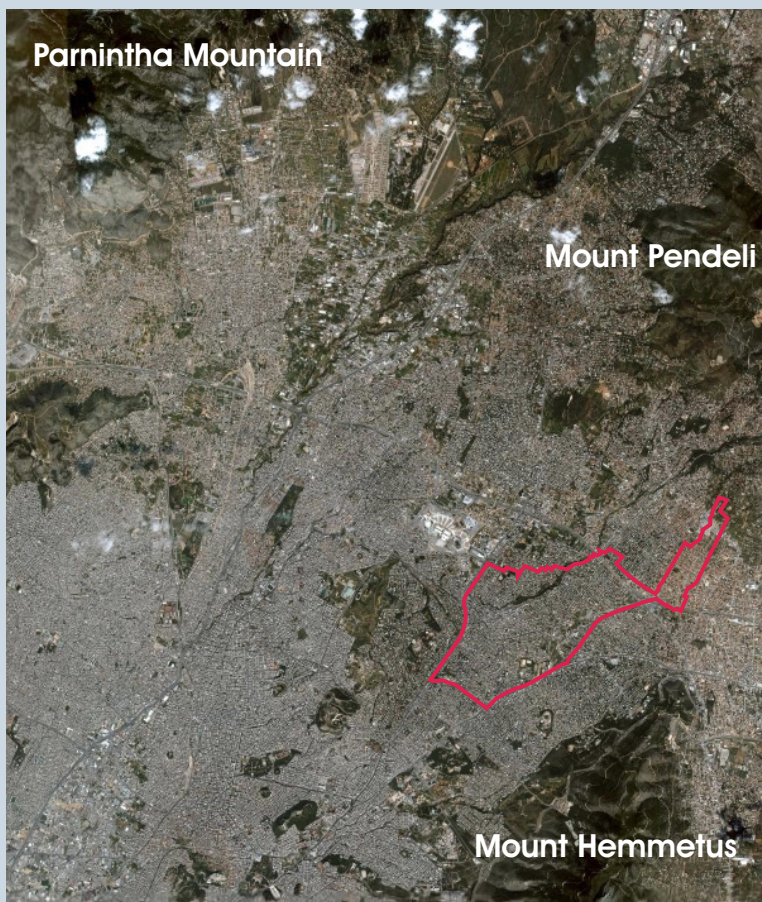
Ο Δήμος Χαλανδρίου ένας από τους μεγαλύτερους στην Αττική βρίσκεται στον βορειοανατολικό τμήμα του λεκανοπεδίου. Περιστοιχισμένος από ένα ανάγλυφο με πολλούς ορεινούς όγκους που περιλαμβάνουν το όρος Πεντέλη (στα βορειοανατολικά), το όρος Πάρνηθα (στα βορειοδυτικά) και το όρος Υμηττός (στα νοτιοανατολικά), ο Δήμος αποτελεί τμήμα του πυκνού αστικού ιστού της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών.

Αυτή η μορφολογία του εδάφους επηρεάζει όχι μόνο τις κλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής αλλά και τη θέση των δικτύων υποδομών και συνεπώς τη ροή των οικονομικών δραστηριοτήτων. Για το λόγο αυτό, η σύνθεση μιας στρατηγικής για τους χώρους πρασίνου της πόλης δεν μπορεί να επιτευχθεί έξω από το πλαίσιο αυτό που υποδεικνύει όλες τις πιέσεις που ασκούνται σε αυτούς.

Από δορυφορική φωτογραφία, είναι εμφανές ότι στο λεκανοπέδιο της Αττικής (ειδικά στο βόρειο τμήμα του) οι κύριες πράσινες δομές, ικανές να επηρεάσουν το κλίμα της ευρύτερης περιοχής, τοποθετούνται στους 3 αυτούς ορεινούς όγκους που

αναφέραμε προηγουμένως. Ωστόσο, το καλοκαίρι του 2007 το μεγαλύτερο μέρος από αυτά τα αποθέματα πρασίνου καταστράφηκαν από πυρκαγιές που σχεδόν αφάνισαν όλη την υπάρχουσα βλάστηση. Το γεγονός αυτό και μόνο αυξάνει τη σημασία των χώρων πρασίνου που έχουν απομείνει εντός του αστικού ιστού τόσο όσον αφορά τη ρύθμιση των τοπικών κλιματικών συνθηκών όσο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Στο Χαλάνδρι, μια ιδιαίτερα σημαντική έκταση πρασίνου είναι η Ρεματιά Χαλανδρίου, η οποία, ξεκινώντας από τις πηγές της στο όρος Πεντέλη, διασχίζει πέντε δήμους πριν εισέλθει στο Χαλάνδρι. Η διαχείρισή του ωστόσο, θα αποτελέσει το αντικείμενο μιας ξεχωριστής στρατηγικής καθώς το ειδικό καθεστώς προστασίας και η απουσία επίσημου φορέα διαχείρισης χρήζουν ιδιαίτερης μελέτης.

Χάρτης Ι: Αεροφωτογραφία του ΒΑ τμήματος του λεκανοπεδίου. Τα διοικητικά όρια του Χαλανδρίου εμφανίζονται με κόκκινο.

4. τι είναι η στρατηγική για τους χώρους πρασίνου

Η πρώτη ερώτηση που εγείρεται στην προσπάθεια να συνθέσουμε αυτό κείμενο είναι: Γιατί να μας απασχολεί η στρατηγική διαχείριση των αστικών χώρων πρασίνου;

Είναι ευρέως αναγνωρισμένη η μεγάλη επίδραση που έχουν οι χώροι πρασίνου στις κοινότητες που ζουν γύρω τους. Αποτελούν βασικό στοιχείο για τη δημιουργία ενός υγιούς και ισορροπημένου περιβάλλοντος παρόλα αυτά πολλές φορές λαμβάνονται ως δεδομένοι. Για το λόγο αυτό, οι χώροι πρασίνου συχνά αποτελούν ένα υποτιμημένο περιουσιακό στοιχείο για την αυτοδιοίκηση.

Χώροι πρασίνου και Οικολογία

Φανταστείτε μια σύγχρονη πόλη που δεν διαθέτει χώρους πρασίνου. Το άμεσα παραγόμενο συναίσθημα που προκαλείται είναι η ασφυξία. Περισσότεροι χώροι πρασίνου εντός των ορίων της πόλης μπορούν να βελτιώσουν το αστικό περιβάλλον και τη συνεπακόλουθη ποιότητα ζωής σε αυτό, μέσω:

του εξωραϊσμού του αστικού χώρου,
της διήθησης των αιωρούμενων σωματιδίων και των
αέριων ρύπων,
του περιορισμού του φαινομένου της αστικής νησίδας,
της μείωσης των επιπέδων του θορύβου,
της διατήρησης των φυσικών πόρων,
της συγκράτησης των εδαφών,
της παροχής ενδαιτήματος για μια ποικιλία ζώων και
εντόμων,

και πολλά ακόμα που δεν είναι δυνατό να αναλυθούν στα
πλαίσια του κειμένου αυτού.

Με την κλιματική αλλαγή, ο ρόλος των χώρων πρασίνου
αναδεικνύεται ακόμα σημαντικότερος καθώς αποτελούν πλέον
την εγγύηση ότι το αστικό περιβάλλον θα παραμείνει ένας
χώρος στον οποίο θα θέλουμε να ζούμε και να εργαζόμαστε.

Χώροι πρασίνου και Κοινωνία

Η στρατηγική για τους χώρους πρασίνου δεν αφορά μόνο το περιβάλλον και τις χρήσεις γης. Αφορά και τους ίδιους τους ανθρώπους. Ή, για να το διατυπώσουμε καλύτερα, αφορά την ευημερία τους μέσα στο περιβάλλον που ζουν.

Στην περίπτωση των αστικών περιοχών, το φυσικό περιβάλλον αντιπροσωπεύεται από τους διάφορους τύπους χώρων πρασίνου (πάρκα, κήποι, πράσινοι διάδρομοι, κλπ).

Η στρατηγική που θα αναπτυχθεί με βάση το παρόν σχέδιο, στοχεύει στην αναβάθμιση και στην ενίσχυση της 'εύθραυστης' σχέσης μεταξύ πολιτών και αστικών χώρων πρασίνου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη δημιουργία κανόνων και στο σχεδιασμό ενός πλάνου εργασίας προς μια πόλη πιο βιώσιμη.

Οι χώροι πρασίνου μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο-κλειδί και στις σχέσεις μεταξύ των πολιτών: έχουν τη δυναμική να φέρνουν κοντά τους ανθρώπους σε κοινό έδαφος καθώς μπορούν να συγκεντρώσουν άτομα από διαφορετικές κοινότητες και με διαφορετικά χαρακτηριστικά μέσα από δραστηριότητες αναψυχής και άθλησης, ενημέρωσης και

εκπαίδευσης, εορτασμού και πολιτισμού αλλά και κοινής δέσμευσης. Παρέχουν τον απαραίτητο χώρο για άθληση, περιπάτους, ενδιαίτημα για πολλά είδη πανίδας ή αποτελούν απλώς ένα σημείο για χαλάρωση και διαφυγή από την πίεση της καθημερινότητας στον αστικό χώρο. Για όλους αυτούς τους λόγους, είναι απαραίτητη πηγή για τη δημιουργία ενός ισορροπημένου και ευχάριστου περιβάλλοντος διαβίωσης.

Οι χώροι πρασίνου μπορούν επίσης να συμβάλλουν στην πολιτισμική ταυτότητα μιας περιοχής βοηθώντας στη δημιουργία του αισθήματος της εντοπιότητας και εφελτηρίου και αν είναι εξαιρετικής ποιότητας ακόμα και στη δημιουργία αισθήματος περηφάνιας για τους κατοίκους που ζουν γύρω τους.

Για το λόγο αυτό, κατά τη διαδικασία ανάπτυξης της στρατηγικής είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι θα περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που οι πολίτες θεωρούν σημαντικά.

Χώροι πρασίνου και Οικονομία

Πέρα από τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη σωστή διαχείριση και συντήρηση των χώρων πρασίνου, είναι προφανές ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της ποιότητάς τους και των οικονομικών οφελών άμεσων και έμμεσων που μπορεί να προκύψουν από το γεγονός αυτό.

Η ποιότητα των χώρων πρασίνου παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση κατά ένα ποσοστό της τοπικής οικονομίας. Ένα δίκτυο καλά δομημένων και συντηρημένων χώρων πρασίνου μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για τη συγκράτηση και προσέλκυση επιχειρήσεων στην περιοχή καθώς και για τη διαμόρφωση της αξίας της γης και των ακινήτων.

5. τι θα περιέχει το κείμενο της στρατηγικής

Η Στρατηγική για τους χώρους πρασίνου του Χαλανδρίου είναι ένα πρώτο βήμα για το σχεδιασμό ενός γενικού τοπικού πλαισίου ανάπτυξης και θα αποτελέσει ένα σημαντικό τμήμα κατά τη δημιουργία μιας ευρύτερης περιβαλλοντικής στρατηγικής για την πόλη.

Η τοπική στρατηγική για τη διαχείριση των χώρων πρασίνου θα περιέχει τους γενικούς στόχους, τις μεσοπρόθεσμες επιδιώξεις και τις δράσεις εκείνες που θα αναπτυχθούν τα επόμενα χρόνια.

Ο χρονικός ορίζοντας για την ολοκλήρωση (σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση) της προτεινόμενης στρατηγικής εκτιμάται ότι θα καλύψει μια περίοδο επτά χρόνων, μετά την οποία η στρατηγική θα πρέπει να αναθεωρηθεί ώστε να απαντά στις τρέχουσες προκλήσεις της εποχής, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις.

Διαφορετικοί κοινωνικοί εταίροι θα εμπλακούν στην ολοκλήρωση και εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής και αναμένεται να συμβάλλουν με ιδέες, προτάσεις και δράσεις στην επιτυχία της.

✚ Δημιουργία Σχεδίου Στρατηγικής από την ομάδα GreenKeys του Δήμου

▣ Δημόσια διαβούλευση

- διορθώσεις
- προσθήκες από τα αποτελέσματα του GreenKeys
- προσθήκες από τα αποτελέσματα της Habitat Agenda

✚ Παρουσίαση του Σχεδίου της Στρατηγικής

▣ Συζήτηση στο Δημοτικό Συμβούλιο

▣ Δημόσια διαβούλευση

- διορθώσεις/προσθήκες

✚ Τελικό κείμενο στρατηγικής

✚ Υιοθέτηση της στρατηγικής από το Δημοτικό Συμβούλιο

✚ Εφαρμογή

✚ Παρακολούθηση

▣ Αξιολόγηση

- προσαρμογή στα αρχικά πρότυπα ή αναβάθμιση των προτύπων

Χάρτης Ι: Σχηματική αποτύπωση των τοπικών χώρων πρασίνου με σημαντικό μέγεθος.

6. Πράσινο προφίλ & προσδιορισμός τοπικών αναγκών

Ο Δήμος Χαλανδρίου είναι ένας από τους μεγαλύτερους στην ευρύτερη περιοχή των Αθηνών. Καλύπτει μια επιφάνεια 11 τετρ. χλμ. περίπου και βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του λεκανοπεδίου της Αττικής. Οι χρήσεις γης στην περιοχή αφορούν κυρίως αμιγή κατοικία, με δύο αστικά κέντρα γενικής κατοικίας και πολλές πράσινες ζώνες κατανομημένες εξίσου σε όλη την έκταση του δήμου, όπως φαίνεται και στο χάρτη που ακολουθεί.

Το τοπικό περιβάλλον κυριαρχείται από την ύπαρξη του Ρέματος Πεντέλης Χαλανδρίου, ενός μοναδικού σε αξία φυσικού αποθέματος για την ευρύτερη περιοχή. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη παράγραφο, κυρίως λόγω των δεσμεύσεων του Προεδρικού Διατάγματος προστασίας, απαιτείται για τη διαχείρισή του ειδική περιβαλλοντική μελέτη. Για το λόγο αυτό, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο αναφοράς στην παρούσα στρατηγική.

Οι υπόλοιπες πράσινες δομές είναι μάλλον

κατακερματισμένες σε μικρούς διάσπαρτους χώρους πρασίνου, όπως φαίνεται και στο χάρτη που παρατίθεται. Ή μάλλον δεν φαίνονται καθώς στον εν λόγω χάρτη απεικονίζονται μόνο οι σημαντικοί από πλευράς επιφανείας - χώροι πρασίνου. Ωστόσο, ο μεγάλος αριθμός των μικρότερων χώρων πρασίνου είναι εξίσου σημαντικός τόσο για την εικόνα της πόλης όσο και για την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Όσον αφορά δε, την αναλογία πρασίνου, το Χαλάνδρι βρίσκεται σε πολύ καλή θέση σχετικά με τους άλλους δήμους του λεκανοπεδίου.

Είναι όμως το γεγονός αυτό αρκετό για να καλύψει τις πραγματικές ανάγκες των κατοίκων για χώρους πρασίνου;

Για να αναπτυχθεί σωστά η στρατηγική διαχείρισης των χώρων πρασίνου απαιτείται μια εκτίμηση των τοπικών αναγκών προκειμένου να διασφαλίσουμε ότι οι στόχοι που θα θέτει η στρατηγική θα είναι ρεαλιστικοί και ότι θα γίνει εύκολα αποδεκτή από τους κατοίκους στους οποίους και απευθύνεται.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Θα γίνει μια πιο λεπτομερής κατάταξη των χώρων πρασίνου με βάση δύο διαφορετικά κριτήρια:

α) Το μέγεθος των χώρων πρασίνου και

β) Την τρέχουσα χρήση τους.

Αυτό θα επιτρέψει αργότερα την πιο αποτελεσματική στοχοθεσία στην αναλυτική μορφή του κειμένου της στρατηγικής.

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Μέχρι τώρα, υπάρχει μια απλή καταγραφή των χώρων πρασίνου και η θέση τους στην επιφάνεια του δήμου.

Απαιτείται μια πιο εις βάθος μελέτη προκειμένου να είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε την ακριβή έκταση ανά είδος χώρου πρασίνου αλλά και όσα άλλα χαρακτηριστικά θα κριθούν απαραίτητα.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Το σύνολο των χώρων πρασίνου του δήμου καθώς και η γενική τους κατάσταση και τα χαρακτηριστικά θα εκτιμηθούν με τη χρήση του μεθοδολογικού εργαλείου που αποτελεί παραδοτέο

του προγράμματος GreenKeys.

Θέματα όπως η φυτοκάλυψη, η ποιότητα του εξοπλισμού και η γενική κατάσταση του χώρου θα εξεταστούν επισταμένως.

Η ποιοτική εκτίμηση, στην τελική έκδοση του κειμένου της στρατηγικής, θα περιλαμβάνει επίσης τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων που αφορούσαν το χώρο πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος GreenKeys και φυσικά αυτά των ερωτηματολογίων που συνοδεύουν το παρόν σχέδιο.

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Τα θέματα προσβασιμότητας των χώρων πρασίνου θα αντιμετωπιστούν παράλληλα με την ποιοτική αξιολόγησή τους. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης αυτής θα οπτικοποιηθεί με τη χρήση ΓΠΣ με στόχο την εκτίμηση του διαθέσιμου δυναμικού και των δυνατοτήτων και των τρόπων βελτίωσής του.

Στο σημείο αυτό, θα δοθεί και ιδιαίτερη έμφαση στη διασύνδεση των χώρων πρασίνου μεταξύ τους ή/και με τη Ρεματιά, στα πλαίσια της δημιουργίας νέων μορφών χώρων πρασίνου.

7. όραμα και στόχοι

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος GreenKeys, δημιουργήθηκαν οι πρώτες ανησυχίες και προβληματισμοί γύρω από το θέμα και ξεκίνησε ο διάλογος μεταξύ της τοπικής ομάδας GreenKeys και της διοίκησης του Δήμου. Αυτό σταδιακά οδήγησε στη διατύπωση του οράματος στρατηγικής από το Δήμαρχο του Χαλανδρίου.

*Διαφύλαξη και διατήρηση των
υπαρχόντων χώρων πρασίνου στην πόλη,
δημιουργία νέων και ανάπτυξή τους
κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχουν
ένα περιβάλλον, στο οποίο αξίζει να
ζεις, για τους πολίτες μας και ένα
'παιδότοπο' για τα παιδιά μας*

Αυτός ο τύπος δέσμευσης είναι από τις 11 Απριλίου του 2007 το επίσημο όραμα της στρατηγικής πάνω και γύρω από το οποίο αυτή αναπτύσσεται και στο οποίο πρέπει να απαντούν όλοι οι στόχοι που θα θέτει.

Η ομάδα GreenKeys του Δήμου εργάστηκε πάνω σε αυτή τη λογική και εξήγαγε τους βασικούς στόχους αναφορικά με τη διαχείριση των χώρων πρασίνου της πόλης. Οι στρατηγικοί στόχοι που αναγνωρίστηκαν και προτείνονται είναι οι ακόλουθοι:

Προστασία και απόκτηση

Πριν από οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, απαραίτητη προϋπόθεση για μια επιτυχημένη στρατηγική είναι η διασφάλιση όλων των υπάρχοντων ανοιχτών χώρων πρασίνου καθώς και η απόκτηση νέων σε περιοχές με σημαντική έλλειψη.

Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης φέρουσας ικανότητας σε χώρους πρασίνου, θα πρέπει να καταφύγουμε σε καινοτόμο και εφευρετικό σχεδιασμό όσον αφορά την απόκτηση νέων χώρων.

Θα πρέπει να υιοθετηθούν νέες προσεγγίσεις όσον αφορά την αντίληψη που έχουμε για τους χώρους πρασίνου ώστε να αποκτήσουμε πράσινες επιφάνειες από άλλες χρήσεις (π.χ. πράσινες ταράτσες, πράσινες προσόψεις κτιρίων, σχολικές αυλές, πεζόδρομοι, κλπ).

Βελτίωση της ποιότητας

Ο δεύτερος αυτός στόχος θα πρέπει να είναι και το επόμενο βήμα στη διαδικασία του στρατηγικού σχεδιασμού. Βελτίωση της ποιότητας σε όλους τους τομείς (π.χ. βλάστηση, εξοπλισμός, κλπ) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να προσδώσουμε προστιθέμενη αξία στους χώρους πρασίνου της πόλης και να προσελκύσουμε περισσότερους χρήστες.

Η βελτίωση αυτή μπορεί να επιτευχθεί μόνο μετά από ενδελεχή έρευνα και καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης των χώρων πρασίνου και μέσα από τη δημιουργία προτύπων που θα βασίζονται κυρίως στην αντίληψη που οι ίδιοι οι πολίτες έχουν για το τί σημαίνει αναβάθμιση στους χώρους πρασίνου.

Προσβασιμότητα

Η διαφύλαξη και αναβάθμιση των χώρων πρασίνου αν και υψίστης σημασίας δεν είναι τα μόνα απαιτούμενα στη διαδικασία αυτή. Για να αξίζει η στρατηγική αυτή, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να προβλέπει δράσεις για την ασφαλή, εύκολη και γρήγορη πρόσβαση όλων των πολιτών και δυνητικών χρηστών.

Συμμετοχή

Η συμμετοχή των τοπικών εταίρων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για το σχεδιασμό και τη διαχείριση των χώρων πρασίνου πρέπει ακόμα να ωριμάσει στη συνείδηση τόσο της τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και των ίδιων των εταίρων.

Η συμμετοχή των πολιτών στην κοινή ευθύνη για την πόλη τους όχι μόνο θα τους κάνει να καταλάβουν την αξία αυτού του προγράμματος αλλά αυτό θα τους δώσει επίσης την ευκαιρία να εξοικειωθούν και να γνωρίσουν καλύτερα τους χώρους πρασίνου και σιγά σιγά να τους κάνουν κομμάτι της καθημερινότητάς τους και της ζωής τους.

Προκειμένου να διασφαλιστεί μια υγιής σχέση που θα ωθήσει τη συμμετοχικότητα της τοπικής κοινωνίας θα πρέπει να προηγηθεί μια σειρά διαδικασιών διαβούλευσης και καινοτόμων δράσεων που θα αυξήσουν την ευαισθητοποίηση για τη σημασία των αστικών χώρων πρασίνου.

8. Επιδιώξεις και σχέδιο δράσης

Στις προηγούμενες παραγράφους περιγράφηκε το κύριο περίγραμμα της στρατηγικής. Αλλά για να τεθεί η στρατηγική σε εφαρμογή, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα πιο λεπτομερές σχέδιο δράσης που θα αφορά τα διαφορετικά στάδια της στρατηγικής.

Η δημιουργία της στρατηγικής δεν πρέπει και δεν θα είναι αποκλειστική ευθύνη μιας και μόνης δημοτικής υπηρεσίας. Είναι επιτακτική η ανάγκη να έρθουν κοντά όλες οι υπηρεσίες με τους πολίτες και τους τοπικούς φορείς προκειμένου το αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής να είναι το βέλτιστο δυνατό.

Για τη δημιουργία μιας σταθερής βάσης πάνω στην οποία θα αναπτυχθεί η στρατηγική αυτή η δημιουργία ενός εμπεριστατωμένου σχεδίου δράσης αποτελεί καταλυτικό παράγοντα. Έτσι, οι τέσσερεις βασικοί στόχοι, που αναφέρθηκαν περιληπτικά στις προηγούμενες παραγράφους, μπορούν να αναλυθούν περαιτέρω ώστε να αντανakλούν τις επιδιώξεις που θα καθορίσουν και τις τελικές δράσεις της στρατηγικής.

Προστασία και απόκτηση

- ◆ Ικανοποίηση των τρεχουσών αναγκών και απαιτήσεων: διασφάλιση των υπαρχόντων χώρων πρασίνου,
- ◆ Ικανοποίηση των μελλοντικών αναγκών και απαιτήσεων: ενσωμάτωση της στρατηγικής για τους χώρους πρασίνου στο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου και στην Αναθεώρηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου,
- ◆ Απόκτηση περισσότερων χώρων πρασίνου: χρηματοδότηση για την αγορά ιδιωτικής γης και απόδοσή της σε δημόσια χρήση,
- ◆ Δημιουργία περισσότερων χώρων πρασίνου: 'εφεύρεση' νέων αντιλήψεων και προσεγγίσεων για τους χώρους πρασίνου.

Βελτίωση της ποιότητας

- ◆ Διατήρηση ενός ελάχιστου επιπέδου ποιότητας,
- ◆ Βελτίωση των φυσικών και αστικών χώρων πρασίνου, συμπεριλαμβανομένων και των περιαστικών πράσινων δομών,

- ◆ Αύξηση της φυτοκάλυψης και πολλαπλασιασμός της οπτικής παραμέτρου του εξωραϊσμού,
- ◆ Εμπλουτισμός του δείκτη βιοποικιλότητας: χρήση πολλαπλών φυτών ειδών στο σχεδιασμό των χώρων πρασίνου,
- ◆ Αειφορικός σχεδιασμός: σχεδιασμός που θα περιλαμβάνει τη χρήση προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες φυτών, εξοπλισμό και υλικά φιλικά προς το περιβάλλον,
- ◆ Κατάρτιση διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου για την εγγύηση του διηνεκούς του επιπέδου της ποιότητάς τους,
- ◆ Επένδυση σε εξοπλισμό: πιο ασφαλείς και φιλικοί χώροι πρασίνου για τους χρήστες τους,
- ◆ Ανάπτυξη σχεδίων συντήρησης: εισαγωγή νέων εννοιών και εκμετάλλευση των χώρων πρασίνου και για άλλες χρήσεις.

Προσβασιμότητα

- ◆ Ίσες ευκαιρίες: διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών στους χώρους πρασίνου μέσα σε ένα μέγιστο χρονικό διάστημα,
- ◆ Επενδύσεις στις υποδομές: μικρές ή μεγαλύτερες παρεμβάσεις

που θα διευκολύνουν τις μετακινήσεις των πολιτών-χρηστών των χώρων πρασίνου (ειδικά για άτομα με ειδικές ανάγκες),

- ◆ Προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας: δημιουργία καλύτερων συνδετικών δομών είτε μέσω πεζοδρομών είτε μέσω ποδηλατοδρόμων

Συμμετοχή

- ◆ Ευαισθητοποίηση: διοργάνωση μιας σειράς εκστρατειών ενημέρωσης και εκδηλώσεων με τη χρήση και των νέων τεχνολογιών,

- ◆ Προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης: εκπαίδευση της νέας γενιάς ενεργών και παραγωγικών πολιτών ώστε να είναι σε θέση να ηγηθούν παρόμοιων δράσεων τα επόμενα χρόνια,

- ◆ Εμπλοκή κοινωνικών ομάδων: τοπικοί σύλλογοι και ομάδες εθελοντών θα μεταφέρουν γνώσεις, ενδιαφέροντα και θα μεταλαμπαδεύσουν το αίσθημα της κοινής ευθύνης στους υπόλοιπους πολίτες,

- ◆ Ζωντανό εργαλείο: οι κάτοικοι γύρω από τους χώρους πρασίνου είναι και οι κύριοι χρήστες τους και έχουν τις

περισσότερες γνώσεις για τα χαρακτηριστικά, τα προβλήματα και τις ανάγκες τους, περισσότερο ακόμη και από τις υπηρεσίες του Δήμου,

- ♦ Εμπλοκή κοινωνικών εταίρων: απόκτηση εμπράγματης βοήθειας και πόρων για τη συντήρηση των χώρων πρασίνου,
- ♦ Διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης: απόδειξη ότι η γνώμη των πολιτών είναι σημαντική για τη διοίκηση.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Στο τελικό κείμενο της στρατηγικής, αφού θα έχει λάβει χώρα και η δημόσια διαβούλευση, οι παραπάνω ειδικοί στόχοι θα αναλυθούν σε επιμέρους δράσεις ώστε να παραχθεί ένα σαφές σχέδιο δράσης. Ωστόσο, αυτές οι δράσεις δεν μπορεί να ιδωθούν ή να σχεδιαστούν έξω από ένα βασικό πλαίσιο από το οποίο θα αντλούν στήριξη για την υλοποίησή τους.

Κατανομή της 'κοινής ευθύνης'

Διαφορετικές αρμοδιότητες θα κατανεμηθούν στις διάφορες υπηρεσίες του Δήμου ανάλογα με τον τομέα δράσης τους. Ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η συντήρηση των χώρων

πρασίνου θα αποτελούν, έτσι, το αντικείμενο τουλάχιστον τριών διαφορετικών τμημάτων και υπηρεσιών.

Κατανομή προϋπολογισμού

Για να αποτελέσει η στρατηγική ένα χρήσιμο και εύχρηστο εργαλείο απαιτεί και την αντίστοιχη κατανομή κονδυλίων ώστε να μην διακόπτεται η ροή εργασίας μεταξύ των υπηρεσιών και να μην διακυβεύεται το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Προώθηση & ευαισθητοποίηση

Η αύξηση της ευαισθητοποίησης δεν είναι σημαντική μόνο σε επίπεδο πολιτών. Για να εφαρμοστεί επιτυχώς η προτεινόμενη στρατηγική, όλοι οι υπάλληλοι και ειδικά όσοι εργάζονται στις υπηρεσίες που θα έχουν ενεργό συμμετοχή, θα πρέπει να ενημερωθούν επαρκώς για τους στόχους και τα οφέλη που θα προκύψουν από την εφαρμογή της στρατηγικής. Με τον τρόπο αυτό θα εξοικονομηθεί χρόνος, χρήμα και καταβαλλόμενη προσπάθεια.

Έλεγχος

Έλεγχος δεν απαιτείται μόνο για τη διαπίστωση της ποιότητας των χώρων πρασίνου. Συστήνεται δημιουργία

διαδικασιών ελέγχου κυρίως στην εφαρμογή της ίδιας της στρατηγικής.

Επαναξιολόγηση

Η στρατηγική αυτή δεν θα είναι ένα στατικό κείμενο. Θα αναθεωρείται τακτικά ώστε να διασφαλίζεται η προσαρμογή της στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και τις νέες προκλήσεις που παρουσιάζονται. Θα αναπτυχθεί μια εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης κατά την οποία θα εκτιμάται σε τακτά διαστήματα η υλοποίηση της τελικής στρατηγικής στα αρμόδια τμήματα.

Επιπλέον, η ανάπτυξη της ίδιας της στρατηγικής απαιτεί περιοδική αναθεώρηση και δεδομένα από όλους τους κοινωνικούς εταίρους που θα λάβουν μέρος στη διαδικασία.

Η προτεινόμενη στρατηγική θα συμπληρωθεί μετά την διαδικασία της διαβούλευσης, από την οποία αναζητούνται στοιχεία και αποκρίσεις για την παραπάνω στοχοθεσία, για τις προτεραιότητες που τίθενται καθώς και για την ειδίκευση των προτεινόμενων στόχων σε προτάσεις για δράσεις.

9. καθορισμός κριτηρίων

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι χώροι πρασίνου είναι κατά γενική ομολογία ένα υποτιμημένο περιουσιακό στοιχείο της τοπικής αυτοδιοίκησης και η σημασία του δεν αναγνωρίζεται παρά μόνο όταν εκλείψουν.

Με την προτεινόμενη στρατηγική, ο Δήμος προσβλέπει στην αλλαγή της νοοτροπίας των κατοίκων ώστε να απαιτούν καλύτερους χώρους πρασίνου με υψηλότερα πρότυπα.

Για να εξασφαλιστεί αποτελεσματικός σχεδιασμός είναι απαραίτητο οι ανάγκες της τοπικής κοινωνίας να αναγνωρίζονται και να λαμβάνονται υπόψη. Η τρέχουσα πρακτική δείχνει ότι απαιτείται μια λεπτομερής έρευνα για την καταγραφή των αναγκών αυτών προκειμένου να είναι δυνατή η ανάπτυξη μιας σειράς προτύπων που θα μπορέσουν να απαντήσουν στις ανάγκες αυτές.

Για τη διαδικασία αυτή, δεδομένα θα εξαχθούν από το πρόγραμμα GreenKeys, την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος στο Χαλάνδρι, την αξιολόγηση από την εφαρμογή της Habitat Agenda στο δήμο και τέλος, από τις ανάγκες της ίδιας της τοπικής κοινωνίας.

10. συμπεράσματα

Το κείμενο αυτό αποτελεί ένα σχέδιο στρατηγικής και πριν την υιοθέτησή του από το δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να ενσωματώσει τα σχόλια και τις παρατηρήσεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών και κοινωνικών εταίρων.

Η στρατηγική για τους χώρους πρασίνου της πόλης προσπαθεί πέραν των συγκεκριμένων των στόχων που θέτει - να εισάγει και ένα νέο τρόπο σκέψης στις διαδικασίες άσκησης πολιτικής και λήψης αποφάσεων στην πόλη και να δώσει το έναυσμα για την έναρξη μιας πολιτικής επικοινωνίας και διαλόγου για τα θέματα βιωσιμότητας που απασχολούν το Χαλάνδρι.

Η στρατηγική θα εφοδιάσει το δήμο με ένα εργαλείο που θα τον βοηθήσει να αναπτύξει και να βελτιώσει τους χώρους πρασίνου σε παράγοντες-κλειδιά για μια βιώσιμη και δραστήρια πόλη.

Αλλά και κάθε δήμος θα πρέπει να αναπτύξει τη δική του στρατηγική και να θέσει τους δικούς του στόχους ανάλογα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Για να επιτύχει τους στόχους

αυτούς είναι απαραίτητη η ενεργοποίηση κάθε δυνατής πηγής συνεισφοράς - και ιδιαίτερα από την τοπική κοινωνία - προκειμένου να υλοποιήσει τις ιδέες, τα σχέδια και τις πολιτικές που οραματίζεται.

Ωστόσο, η αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος είναι μια διαρκής και επίπονη διαδικασία, που απαιτεί συνοχή μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, καινοτόμους σχεδιαστές και αφοσιωμένους πολίτες, αλλά πάνω απ' όλα πολιτική συνείδηση, υπεύθυνη, αποτελεσματική και τολμηρή διοίκηση.

Το πρόγραμμα GreenKeys έδωσε στο Χαλάνδρι τη μοναδική ευκαιρία να δουλέψει επιτυχώς προς αυτή την κατεύθυνση μέσα από την ανάπτυξη μιας ισχυρής στρατηγικής για τους χώρους πρασίνου με συγκεκριμένους στόχους, ανάλυση και αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης και των μελλοντικών απαιτήσεων ώστε να μπορεί να ελπίζει σε μια αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων που έχει θέσει.

βοηθήστε μας να ολοκληρώσουμε
τη στρατηγική

ερωτηματολόγιο

χώροι πρασίνου της πόλης

1. Πιστεύετε ότι η προτεινόμενη στρατηγική μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας των χώρων πρασίνου;

☐ ναι ☐ όχι ☐ είναι μια αρχή ☐ άλλο

.....

2. Ποια πιστεύετε είναι τα αρνητικά και ποια τα θετικά χαρακτηριστικά των χώρων πρασίνου της πόλης;

θετικά:

αρνητικά:

3. Ποιες περιοχές της πόλης παρουσιάζουν νομίζετε έλλειψη σε χώρους πρασίνου;

.....

4. Ποιο είναι πιστεύετε το πιο σημαντικό θέμα που θίγει αυτή η στρατηγική;

.....

.....

5. Ποια είναι η κατάλληλη ενέργεια για την εφαρμογή του;

.....

.....

6. Νομίζετε ότι υπάρχουν σημαντικά θέματα που δεν θίγονται σε αυτή τη στρατηγική; Ποια είναι αυτά;

.....

.....

.....

7. Πως νομίζετε ότι μπορείτε να πάρετε μέρος στην υλοποίηση της στρατηγικής αυτής, ως δημότης;

.....

.....

8. Αν είστε μέλος ή εκπροσωπείτε κάποια εταιρεία, οργανισμό, σύλλογο, πώς νομίζετε ότι μπορείτε να συνεισφέρετε στην εφαρμογή της στρατηγικής αυτής;

.....

.....

.....

χώροι πρασίνου της γειτονιάς σας

9. Ποιος χώρος πρασίνου είναι πιο κοντά στο σπίτι σας;

.....

10. Πως φτάνετε ως εκεί;

☐ με τα πόδια ☐ αυτοκίνητο ☐ συγκοινωνία ☐ ποδήλατο

11. Πόσο συχνά τον επισκέπτεστε;

- ☐ μια φορά την εβδομάδα ☐ μια φορά το μήνα
☐ μερικές φορές το χρόνο ☐ περιστασιακά ☐ άλλο

12. Πως κρίνετε την γενική εικόνα του;

- ☐ φτωχή ☐ μέτρια ☐ καλή ☐ πολύ καλή

13. Πως κρίνετε την προσβασιμότητά του;

- ☐ φτωχή ☐ μέτρια ☐ καλή ☐ πολύ καλή

14. Πως κρίνετε το επίπεδο ασφάλειάς του;

- ☐ φτωχό ☐ μέτριο ☐ καλό ☐ πολύ καλό

15. Τι είδους εξοπλισμός νομίζετε ότι λείπει από το συγκεκριμένο χώρο;

.....
.....

16. Για ποιο λόγο επισκέπτεστε το συγκεκριμένο χώρο πρασίνου;

.....
.....

17. Έχετε κάποιο άλλο σχόλιο ή ιδέα που θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας;

.....
.....

18. Ποιά είναι η ηλικιακή σας ομάδα;

☐ < 18 ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-50 ☐ 51-65 ☐ > 65

Στοιχεία επικοινωνίας:

όνομα:

διεύθυνση:

email:

ευχαριστούμε !

δήμος Χαλανδρίου

γραφείο ευρωπαϊκών προγραμμάτων

Στοιχεία επικοινωνίας:

διεύθυνση: αγ. γεωργίου 30 & αριστείδου
15234 - χαλάνδρι

τηλ.: (+30)210 68 60 760

fax: (+30) 210 68 60 735

e-mail: eu@halandri.gr

ιστοσελίδα: <http://www.halandri.gr/>